

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องรูปแบบการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนในโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์และพฤติกรรมหนีเรียนในโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาปัจจัย และเงื่อนไขที่ทำให้เด็ก มีพฤติกรรมหนีเรียน 3) เพื่อหารูปแบบในการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนอย่างมีส่วนร่วม วิธีการศึกษา ใช้การสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ในกลุ่ม ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์ และการจัดเวทีเสวนาในกลุ่มนักเรียน ในโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการหนีเรียนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ภายใต้ปรากฏการณ์นี้มีปัญหาอื่นที่สำคัญซ่อนอยู่ข้างในมากมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงระหว่างการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงของชุมชน และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

นิยามของเด็กหนีเรียนมี 3 ลักษณะ ได้แก่ หนีเรียนในเด็กมีปัญหาในครอบครัว และปัญหาในการเรียน หนีเรียนในกลุ่มเด็กเกร หนีเรียนในเด็กเรียนดี ในเด็กสองกลุ่มแรก เมื่อหนีเรียนแล้วจะเกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น ดิสดิสเสพติด การพนัน พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ส่วนในกลุ่มเด็กเรียนดี หนีเรียนเพื่อไปทำการบ้านหรืองานที่ค้างส่งครู

ปัจจัยและเงื่อนไขของการหนีเรียน ของนักเรียน โรงเรียนเขาวงพิทยาคารมี 4 ปัจจัยใหญ่ๆ ได้แก่ 1) ครอบครัว จากสถานะเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้โครงสร้างของครอบครัว และชุมชนเปลี่ยนไป การเลี้ยงดูบุตรหลานก็เปลี่ยนไปจากเดิม 2) นักเรียน จากพัฒนาการของวัยรุ่น และการคบเพื่อน 3) โรงเรียน ระบบการเรียนการสอน ที่ปัจจุบันเน้นเรียนทำให้เด็กมีโอกาสหนีเรียน และ เทคนิคการเรียนการสอนที่ทำให้เด็กเบื่อหน่ายไม่อยากเรียน 4) ชุมชน เมื่อมีกระแสบริโภคนิยมเข้ามาในชุมชน ทำให้โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยน ชุมชนก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป จากชุมชนที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน เป็นชุมชนที่อยู่แบบตัวใครตัวมัน

รูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาการหนีเรียน มี 3 ประเด็น ดังนี้

- 1) ครอบครัว การเลี้ยงดูเด็กในปัจจุบัน พ่อ แม่ ต้องมีความเข้าใจ จิตวิทยา และพัฒนาการของวัยรุ่น ผู้ปกครองควรมีความตระหนักกับปัญหา และร่วมมือกับทางโรงเรียน สร้างเครือข่ายการดูแลที่มีประสิทธิภาพและชุมชน โดยท้องถิ่นก็ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการ
- 2) เด็กนักเรียน เด็กในวัยนี้ตามพัฒนาการแล้วเป็นวัยที่อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง หุนหัน พลัน แล่น และขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจ และเลียนแบบง่าย ขาดปัจจัยภายในที่เป็นทักษะในการดำเนินชีวิต ดังนั้น ควรมีการเสริมทักษะชีวิตแก่นักเรียน ซึ่งต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของวัยรุ่นด้วย
- 3) โรงเรียน ควรปรับปรุงนโยบายการจัดการเรียนการสอน และเทคนิคการสอนให้ทันสมัย และท้าทายวัยรุ่น โดยใช้วิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการแบ่งเด็กเป็นกลุ่มตามความถนัด เป็นต้น